

POPIS JASENOVAČKIH ŽRTAVA JE NETOČAN; UPRAVO SU ZNANSTVENO DOKAZANE NJEGOVE NELOGIČNOSTI KOJE UPUĆUJU DA JE VELIKIM DIJELOM IZMIŠLJEN

Matko Marušić, profesor emeritus za medicinu i znanstvenu metodologiju, Split
Akademik Josip Pečarić, matematičar, Zagreb

Gotovo da nema nikoga u Hrvatskoj tko ne zna za probleme s istinom o logoru Nezavisne države Hrvatske (NDH) u Jasenovcu. O tom su logoru ispisane nebrojene stranice i izgovorene nezamislive laži. Oni upućeniji te laži prepoznaju, ali Srbi općenito i hrvatski komunisti isto općenito za to ne mare nego autore svih prigovora proglašavaju revizionistima u najblažem a ustašama u najstrožem ocjenjivanju.

Kad je Hrvatski tjednik 11. lipnja 2015. objavio nalaz g. Stjepana Razuma da na popisu JUSP-a Jasenovac postoji „14.000 umnoženih žrtava, odnosno isto toliko žrtava koje zasigurno nemaju nikakve veze s ratnim Jasenovcem” (v. <https://www.sloboda.hr/jasenovac-dr-stjepan-razum-otkrio-veliku-prijevaru-u-jasenovcu-dorh-mora-pokrenuti-istragu/>), ta ustanova je napravila brojne izmjene ali je broj žrtava ostao isti (<https://narod.hr/hrvatska/sto-se-tocno-dogadalo-s-mreznim-jasenovackim-popisom-lipnja-2015-godine>). A gdje su joj dotad bila ta imena – kad se upravo time bavi – da prikuplja imena žrtava? Kako to da ih nije pokazivala 50 godina a onda ih je začas smogla kad su tisuće imena s popisa došle u pitanje?

Okolo broja žrtava u Jasenovcu ne mogu se dogovoriti ni komunisti i Srbi koji su „jasenovački mit“ i stvorili i brane ga kao stršljeni gnijezdo. Komunisti ustraju na 84.000 žrtava JUSP Jasenovac a Srbi na 700.000 žrtava koje su „procijenili njihovi istraživači“. To je otišlo toliko daleko da je u Srbiji s popisa knjiga za otkup izbačena knjiga „Jasenovac“ Ive Goldsteina, jer je on u njoj napisao da je u Jasenovcu bilo onoliko žrtava koliko piše JUSP Jasenovac (84.000), a Srbima je to neprihvatljivo jer ustraju na 700.000 žrtava

(<https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/onoga-tko-tvrđi-da-u-jasenovcu-nije-ubijeno-700-tisuca-ljudi-ovdje-ne-treba-citati-15016006>).

Taj problem je podmuklo „riješio“ portal Jasenovac Research Institute (JRI) koji se vodi iz New Yorka. On se, dakle, zove „Institut za istraživanje Jasenovca“, a mrežna stranica mu se zove <https://jasenovac.org/>. Popis žrtava nosi naslov „Victims list“ („Popis žrtava“). U uvodu se, međutim spominje da se JRI bavi „cijelim Holokaustom u Jugoslaviji“ i spominje ukupno 647,000 stradalih s tim da u istom tekstu procjenjuje da je „u sustavu logora u NDH stradalo 600.000 osoba“. Svoj rad definira kao „posvećen promicanju istraživanja i aktivnosti koje će osvijetliti svijet kriminala i genocida u Jasenovcu i u Jugoslaviji nad Srbima, Židovima i Romima za vrijeme II. Svjetskoga rata“. Hrvate i muslimane ne spominje, ali ih uvrštava u popis i kad nikakve veze s Jasenovcem nemaju. Nema poseban popis za Jasenovac. To mu omogućuje da svih 647.000 imena potencijalno pripisuje Jasenovcu, pa je, primjerice, u tom smislu i svjedočio na suđenju nogometašu J. Šimuniću. S druge strane, kad mu se javi da brojne žrtve na popisu nemaju veze s Jasenovcem, on može odgovoriti – da se bavi svim žrtvama u Jugoslaviji.

NEDVOJBENI DOKAZ DA JE POPIS ŽRTAVA JAVNE USTANOVE SPOMEN PARK JASENOVAC KRIVOTVOREN

JUSP Jasenovac održava internetski popis jasenovačkih žrtava s imenom i prezimenom svake žrtve, očevim imenom, godinom i mjestom rođenja i godinom smrti u logoru Jasenovac iz vremena Nezavisne države Hrvatske (NDH) (<http://www.jusp-jasenovac.hr/Default.aspx?sid=7618>). Popis sadrži 83.806 imena koja su većim dijelom odabrana sa službenog popisa 597.323 stradalih u Drugom svjetskom ratu koji je 1964. objavio Državni zavod za statistiku Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije. Istraživači Nikola Banić i Mladen Koić objavili su oko 150 članaka o netočnostima popisa JUSP-a Jasenovac (<https://narod.hr/hrvatska/poimenicni-popisa-zrtava-kcl-jasenovac-1941-1945-i-njegovo-nepodudaranje-s-izvorisnim-dokumentima>). Ti su nalazi konkretni i uvjerljivi, ali su zanemarivani jer ih nisu pisali autori koji su u tom području povijesti dominantni. Zagovornici „jasenovačkog mita“ ih ignoriraju a autore proglašavaju revizionistima i filoustašama, a plašljivi hrvatski povjesničari ih uopće ne razmatraju, neki čak autore i napadaju kao nedovoljno stručne. To je neznanstven stav, jer znanost ocjenjuje valjanost dokaza a ne „ugled“ i formalne pozicije onih koji su dokaze pribavili.

Povijesno važan članak Nikole Banića i Nevena Elezovića

S početkom godine 2021. dogodio se veliki preokret u pitanju vrijednosti popisa JUSP-a Jasenovac: dva doktora znanosti, inženjer informatike g. Nikola Banić i vrlo ugledni matematičar g. Neven Elezović objavili su na engleskom jeziku i u vrlo uglednom svjetskom časopisu za inženjere i matematičare povijesno važan članak o jasenovačkim žrtvama. Članak je dokazao da je popis JUSP-a Jasenovac krivotvoren i kao takav potpuno nevaljao.

Članak nosi naslov „TVOR: nalaženje diskretnih podataka koji odskaču među ukupnim varijacijama u histogramima“ (engl. TVOR: Finding Discrete Total Variation Outliers among Histograms); TVOR je tu kratica engleskog izraza „Total Variation Outlier Recognizer“ u prijevodu „Tražilo (u smislu alata) podataka koji odskaču među ukupnim varijacijama“. Konkretno, Banić i Elezović su razvili matematičku metodu za analizu velikog broja podataka s pomoću koje mogu procijeniti koji podatci (jako) odskaču (razlikuju se) od svih ostalih podataka koje se analizira. Ideja se zasniva na činjenici da u prirodi podatci o nekoj pojavi variraju, ali ne previše. Podatci koji se jako razlikuju od ostalih engleski se nazivaju „outliers“ što je na hrvatskom „podatci koji odskaču“ (od ostalih u masi podataka). Podatci koji odskaču ne bi se smjeli pojaviti, jer upućuju na grubu pogrešku (npr. prilikom upisivanja ili prepisivanja podataka) ili na – izmišljanje podataka.

Podatke su prikazivali na slikama (grafikonima) koji se nazivaju „histogrami“. Histogram je dvodimenzionalni grafički prikaz podataka u kojemu su u koordinatnom sustavu na osi apscisa godine rođenja a na osi ordinata broj ljudi (žrtava) koji su rođeni svake od tih godina.

Taj povijesno važan članak Banića i Elezovića objavljen je godine 2021. u međunarodnom časopisu „IEEE Acces“ i njegova identifikacija (referencija) je:

N. Banić and N. Elezović, TVOR: Finding Discrete Total Variation Outliers Among Histograms. IEEE Access, volumen. 9, stranice 1807-1832, 2021., doi: 10.1109/ACCESS.2020.3047342.

Članku svatko može slobodno pristupiti preko gore navedenog univerzalnog mrežnog identifikatora (doi), ili preko poveznice <https://ieeexplore.ieee.org/document/9306761>, ili <https://arxiv.org/pdf/2012.11574.pdf>, pa se u daljnjem tekstu pozivamo na slike iz toga članka.

Objašnjenja sadržaja i nalaza u članku Banić-Elezović

Članak je na engleskom jeziku, vrlo stručan i složen i malo ga ljudi može uopće čitati, a još manje razumjeti, napose matematiku. Zato ovdje donosimo objašnjenja koja će pomoći da se članak dobro razumije.

1) Pouzdanost članka

Članak je objavljen u vrlo uglednom međunarodnom časopisu. Kad neki autori pošalju svoj članak u kojemu je opisano njihovo otkriće znanstvenom časopisu na objavu javnosti, on prolazi tri provjere: a) urednik/ci procjenjuju je li članak vrijedan objave – po važnosti otkrića i snazi dokaza koji to otkriće podupiru. b) Ako članak prođe tu ocjenu, urednik ga šalje na ocjenu (u pravilu) trojici najvećih stručnjaka za područje kojim se članak bavi; znanje i objektivnost tih stručnjaka (zovu se „recenzenti“) jamči da časopis, koji čuva svoj ugled, ne će objaviti nešto krivo, bezvrijedno, nedorečeno, nepotpuno ili nejasno. Recenzenti mogu uredniku preporučiti da članak prihvati, ili da ga ne prihvati, ili da od autora traži da članak dopune i poprave kako on kaže. c) U časopisu u kojemu su Banić i Eletović objavili svoj članak, kad autori poprave članak i recenzenti popravke prihvate, urednik članak postavlja na mrežnu stranicu svojega časopisa gdje je slobodan za čitanje, a čitatelji na članak mogu davati primjedbe svake vrste i njih urednik ozbiljno uzima u obzir (to je nov i dodatni način osiguranja kvalitete, a primjenjuju ga najugledniji časopisi). Kad i to prođe povoljno, urednik članak objavljuje i daje mu referenciju i doi (v.gore). Referencija je podatak o autorima i naslovu članka i mjestu objave članka, a doi (engl. digital object identifier) je poveznica jedinstvena za taj članak na razini Interneta, preko koje („klikom“) zainteresirani zauvijek mogu otvoriti članak i čitati ga (i rabiti kako im treba za dalja istraživanja). Tako se stvara, obznanjuje i dijeli ljudsko znanje.

Sve te provjere, u vrlo uglednom časopisu, prošao je i članak autora Banića i Elezovića. Zato je njegova vjerodostojnost neupitna, a oni koji mogu pomisliti da je možda upitna trebaju to matematički dokazati. Time bi članak obezvrijedili, a časopis osramotili, ali na to bi svakako imali pravo jer se radi o vrlo važnim i ozbiljnim stvarima. Prema u najvažnijoj svjetskoj bazi znanstvenih podataka WoS (engl. Web of Science, Mreža znanosti), koja sadrži više od 33.000 indeksiranih časopisa te gotovo milijardu zapisa, „IEEE Access“ je vrlo ugledan časopis: u područjima a) računalna znanost, b) informacijski sustavi i c) električno i elektroničko inženjerstvo nalazi se u prvoj četvrtini najboljih časopisa. Čimbenik odjeka (engl. impact factor, IF) mu je 3,745, što znači da se u jednoj godini svaki članak objavljen u časopisu „IEEE Access“ u prosjeku 3,745 puta citira u časopisima.

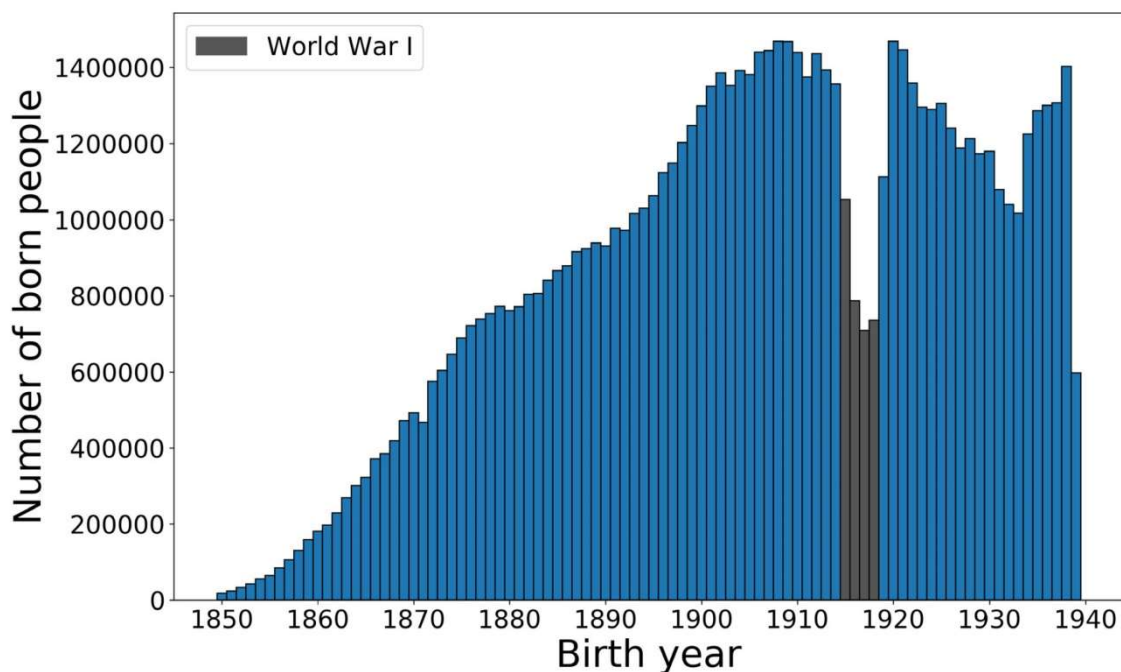
2) Metoda analize popisa JUSP-a Jasenovac

Nakon što su složenim matematičkim postupcima (dokazima ispravnosti postupka) definirali svoj alat za traženje i ocjenu „podataka koji odskaču“ Banić i Elezović su u odjeljku članka koji se zove „IV. EXPERIMENTAL RESULTS“ prikazali testiranje svoje metode na konkretnim podacima. Analizirali su postojanje i veličinu „podataka koji odskaču“ u odnosu na godine rođenja različitih skupina ljudi. Histogram može pokazivati razlike brojeva ljudi rođenih u susjednim godinama, ali „ne smije“ (jer po prirodnim zakonima ne može) imati „šiljke“ (podatci koji odskaču) za pojedine godine. Primjerice, ne smije za godinu rođenja

1900. imati „šiljak“ tj. da histogram pokazuje da je 1900. rođeno puno više ljudi (ovdje žrtava jasenovačkog logora) nego 1899. i 1901.

Matematički alat TVOR, koji su razvili Banić i Elezović analizira jesu li varijacije (razlike) broja ljudi rođenih različitih godina unutar prirodnih granica varijabilnosti (različitosti) ili nisu.

Autori su prvo analizirali popis stanovništva iz godine 1939. u Njemačkoj (slika 12a), koji ne bi smio sadržavati podatke koji odskaku (šiljke). Taj popis nije imao „šiljke“ pa je služio kao „kontrola“ metode i pokazatelj prirodnih varijacija (broja ljudi u pojedinim godinama), jer on obuhvaća velik broj ljudi i teško je zamislivo da je krivotvoren.

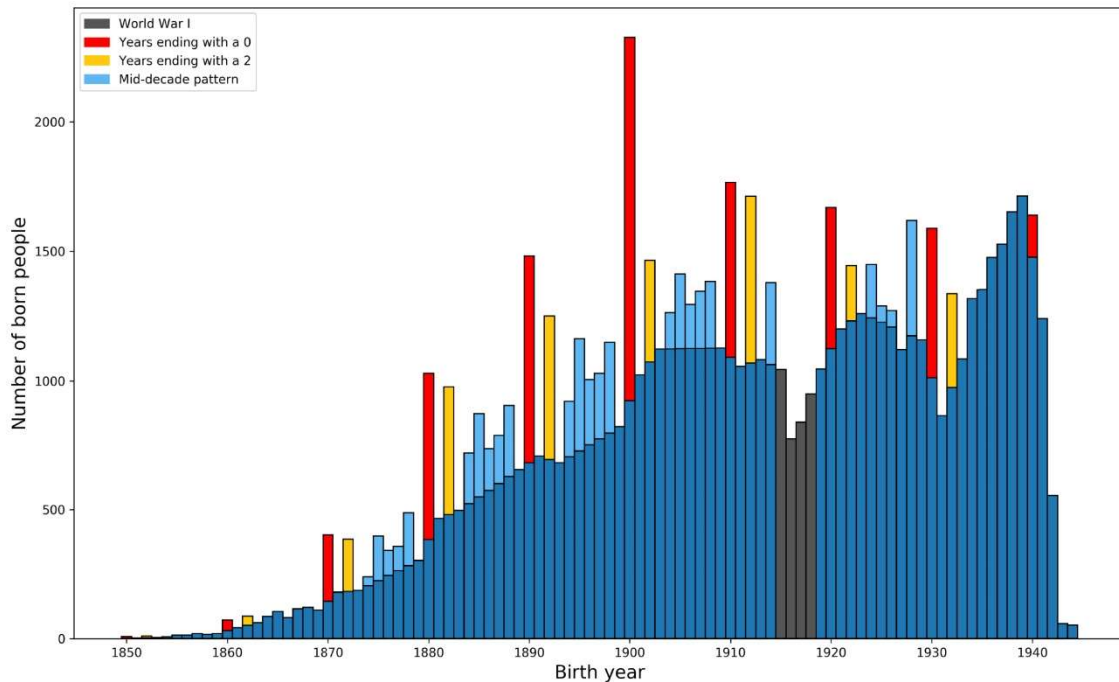
Slika 12a. Primjer prikaza broja osoba prema godinama rođenja histogramom koji odgovara stanju u prirodi: varijacije iz godine u godinu su male i nema „podataka koji odskaku“. Radi se o **popisu stanovništva Njemačke iz godine 1939.** Crni stupci ilustriraju utjecaj Prvog svjetskog rata jer se odnosi na generacije koji su bile izložene smrtonosnom djelovanju toga rata. Preuzeto iz Banić i Elezović, IEEE Access, 2021, doi:10.1109/ACCESS.2020.3047342, prema licenci [CC BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Nakon toga su analizirali godine rođenja žrtava 7.106 popisa koji se nalaze na stranicama Memorijalnog muzeja Holokausta Sjedinjenih američkih država (engl. United States Holocaust Memorial Museum, USHMM), a među njima su i podatci JUSP-a Jasenovac (oni koje je prikupio i na svojim internetskim stranicama održava JUSP Jasenovac).

3) Rezultati analize

Nalazi analize su nevjerovatni: odstupanje popisa JUSP-a Jasenovac od okvira prirodnih varijacija bilo je vrlo, vrlo veliko, najveće među 7106 analiziranih popisa! Matematička analiza je, dakle, pokazala da razlike broja ljudi rođenih u „susjednim“ godinama na popisu JUSP-a Jasenovac visoko uvjerljivo odstupaju od one koju bi dala priroda, tj. u slučaju da su

ti podatci istiniti i stvarni. Prema tome, odstupanja nedvojbeno pokazuju da su podatci JUSP-a Jasenovac izmišljeni, i to nespretno i neznačajki.

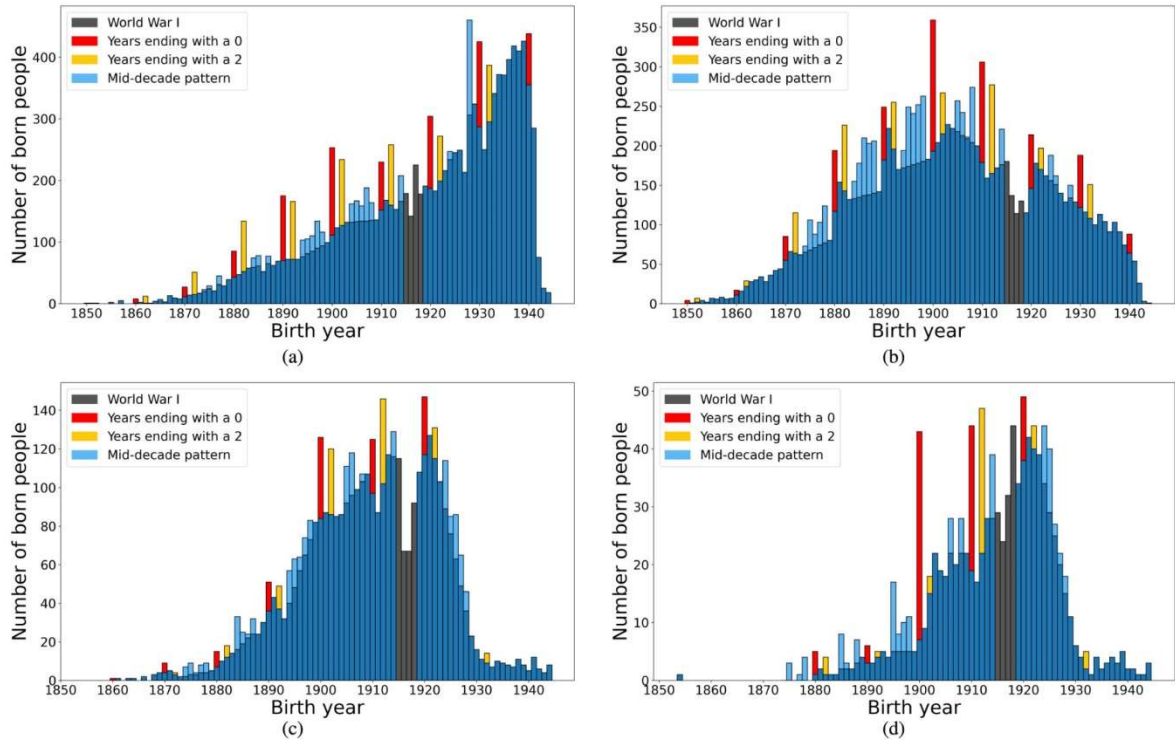

Slika 20. Prikaz broja **svih žrtava navedenih na popisu JUSP-a Jasenovac** u odnosu na godine njihova rođenja. Vide se golemo odstupanja („šiljci“) od oblika histograma koji bi dali prirodni (neizmišljeni) podatci. Crni stupci ilustriraju utjecaj Prvog svjetskog rata jer se odnose na generacije koji su bile izložene smrtonosnom djelovanju toga rata. Dijelovi stupaca u crvenoj, svijetloplavoj i žutoj boji prikazuju odstupanja („podatke koji odskaku“) od prirodnih vrijednosti: crveni su podatci za godine koje završavaju nulom, žuti za godine koje završavaju brojem 2, a svijetloplavi se odnose na godine u sredini desetljeća. Preuzeto iz Banić i Elezović, IEEE Access, 2021, doi:10.1109/ACCESS.2020.3047342, prema licenci [CC BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

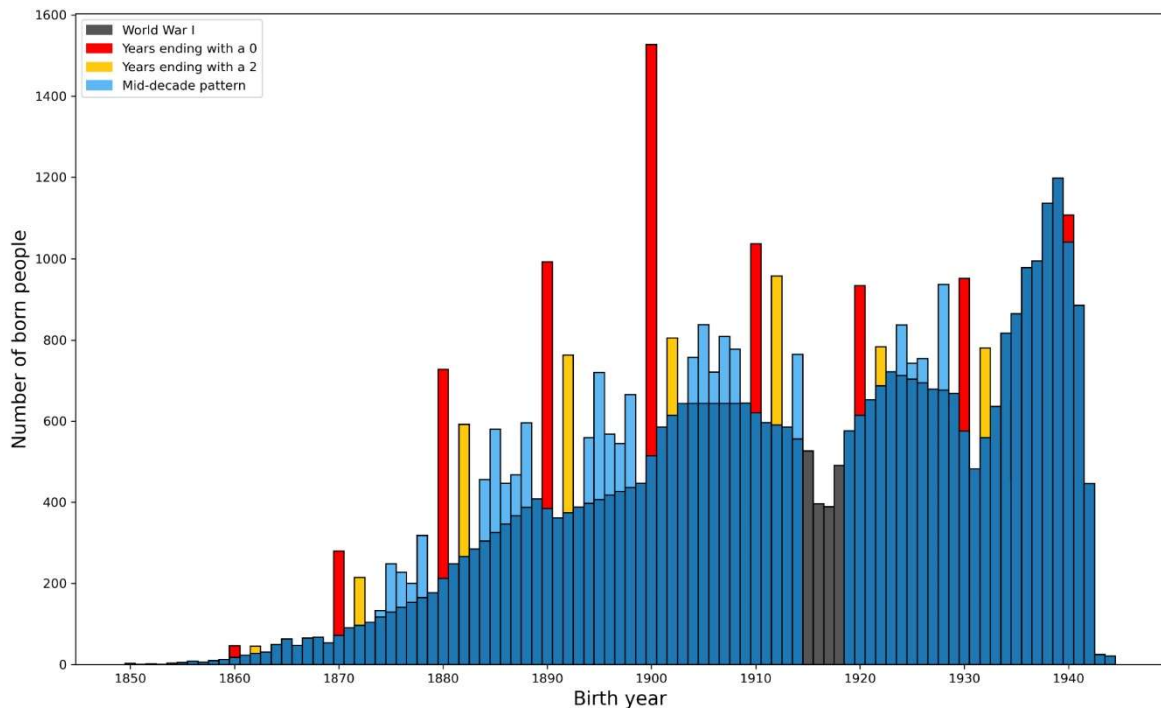
Dva su vrlo važna detalja u tom „neprirodnom“ popisu JUSP-a Jasenovac.

Prvi je da se „šiljci“ pojavljuju na godinama rođenja koje završavaju znamenkama 0 i 2 (i 5), što je u skladu s psihologijom onih koji su te brojeve izmišljali, jer su zacijelo pisali prvo što bi im palo na pamet, a psihološki je vjerojatnije da će im te znamenke pasti na pamet prije nego one druge. A bili su toliko neuko samouvjereni da o „razbacivanju“ tih zadnjih znamenaka od 0 do 9 nisu ni mislili. Inače, matematika bi prepoznala i takva izmišljanja, ali ovdje tu njezinu čarobnu moć nema potrebe objašnjavati.

Drugo je da se izmišljanja (golem broj „šiljaka“) vidi u analizi godina rođenja navodnih jasenovačkih žrtava ne samo ukupno nego i za *svaku nacionalnost* žrtava: Židove, Rome, Muslimane i Hrvate (slika 24), a naročito za Srbe (slika 25).

Slika 24. Prikaz broja žrtava **romske (a)**, **židovske (b)**, **hrvatske (c)** i **muslimanske (d)** nacionalnosti navedenih na popisu JUSP-a Jasenovac u odnosu na godine njihova rođenja. Vide se golema odstupanja („šiljci“) od oblika histograma koji bi dali prirodni (neizmišljeni) podatci. Crni stupci ilustriraju utjecaj Prvog svjetskog rata jer se odnose na generacije koji su bile izložene smrtonosnom djelovanju toga rata. Dijelovi stupaca u crvenoj, svijetloplavoj i žutoj boji prikazuju odstupanja („podatke koji odskaku“) od prirodnih vrijednosti: crveni su podatci za godine koje završavaju nulom, žuti za godine koje završavaju brojem 2, a svijetloplavi se odnose na godine u sredini desetljeća. Preuzeto iz Banić i Elezović, IEEE Access, 2021, doi:10.1109/ACCESS.2020.3047342, prema licenci [CC BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Slika 25. Prikaz broja žrtava **srpske nacionalnosti** navedenih na popisu JUSP-a Jasenovac u odnosu na godine njihova rođenja. Vide se golemo odstupanja („šiljci“) od oblika histograma koji bi dali prirodni (neizmišljeni) podatci. Crni stupci ilustriraju utjecaj Prvog svjetskog rata jer se odnose na generacije koji su bile izložene smrtonosnom djelovanju toga rata. Dijelovi stupaca u crvenoj, svijetloplavoj i žutoj boji prikazuju odstupanja („podatke koji odskaču“) od prirodnih vrijednosti: crveni su podatci za godine koje završavaju nulom, žuti za godine koje završavaju brojem 2, a svijetloplavi se odnose na godine u sredini desetljeća. Preuzeto iz Banić i Elezović, IEEE Access, 2021, doi:10.1109/ACCESS.2020.3047342, prema licenci [CC BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

ŠTO OVO OTKRIĆE ZNAČI?

Najprije ćemo reći što otkriće Banić-Elezović ne znači. To otkriće ne donosi neki „novi“, „točan“ ili „jako pouzdan“ broj jasenovačkih žrtava. On se uopće i ne bavi brojem žrtava stradalih u Jasenovcu. Ta analiza ne dovodi u pitanje postojanje i rad logora bez obzira na njegovu stvarnu prirodu.

Analiza Banića i Elezovića otkrila je da je popis krivotvorina

Rad Banića i Elezovića potpuno uvjerljivo, utemeljeno i nepobitno dokazuje da je popis jasenovačkih žrtava netočan. Čak nije potrebno ni procjenjivati koliko je netočan (može se izračunati da je 89% ili 74.288 imena neprihvatljivo). Glavni nalaz je da je popis JUSP-a Jasenovac izmišljen, dakle namjerno krivotvoren. Tu se ne može raditi o „nenamjernoj pogriješki, jer bi se tada „pogriješka“ odnosila na prevelik broj podataka. A sustavnost pojave šiljaka nesporno govori o namjeri, o izmišljanju.

Ako su izmišljene godine rođenja, izmišljeni su i ljudi, jer nitko pošten i objektivan ne bi pisao godine rođenja za desetke tisuća ljudi o kojima taj podatak nema – a pisao je, izmišljao godine. Zašto bi to radio netko tko želi svijetu predočiti istinu o tom „logoru smrti“, tu tragediju koja će se svake godine komemorirati, sa zgražanjem, sa suzama u očima i s

molitvama za duše pobijenih? A ako autori popisa nisu znali godine rođenja za 74.288 ljudi (89% s popisa!), onda nisu znali ni te ljude: otkud im imena, imena očeva, mjesto rođenja i mjesto i godina stradanja, a izmišljaju godine rođenja?

Sramota

Ne znamo kako će različiti ljudi, vlast, administracija, povjesničari, političari, politikanti, potomci žrtava ili bilo tko drugi reagirati na ovo otkriće. Bitno je da je ono nesporno i da sa sobom nosi nekoliko razina velike sramote:

- 1) Sramota za JUSP Jasenovac i njegove zaposlenike od njegova osnutka do danas.
- 2) Sramota za sve branitelje i promotore toga popisa, a navlastito za povjesničare među njima.
- 3) Sramotu za državu koja tolike godine ništa nije poduzela da se na popisu bolje radi iako je primila bezbrojna upozorenja da s njim nešto nije u redu.
- 4) Sramota je, poniženje i „desakralizacija“ stvarnih žrtava. „Desakralizacija“ je izraz koji je upotrijebio Philip. J. Cohen pri ocjeni srpske zloporabe Holokausta u propagandne svrhe (Cohen, Philip J. 1993. *Desecrating the Holocaust: Serbia's Exploitation of the Holocaust as Propaganda*). U hrvatskom jeziku ta riječ je vrlo primjeren i jasan pojam „skrnavljenje“. V. također: Cohen, Philip, J. 1996. *Serbia's Secret War: Propaganda and the Deceit of History*. College Station, Texas A&M University Press, Texas City, TX, USA.
- 5) Sramota za sjećanje i komemoriranje. Kako se mogu provoditi komemoracije ako će se odvijati u sjeni izmišljenog popisa žrtava?
- 6) Sramota za profesionalne hrvatske (i druge) povjesničare koji su zanemarili sve objektivne nalaze i upozorenja, pa su ustrajali na istinitosti popisa JUSP-a Jasenovac. Ili su (uplašeno?) šutjeli o pojavi novih podataka, kao da se oni nisu pojavili, ili kao da ih oni nisu vidjeli?

ŠTO TREBA NAPRAVITI

Otkriće je golemo i jako važno, a dokazi za izmišljanje neoborivi. U tom smislu različiti čimbenici u Republici Hrvatskoj trebaju napraviti sljedeće.

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti (HAZU)

Kao istaknuti hrvatski etički autoritet, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti bi trebala:

- 1) u svoj arhiv uvrstiti članak Banića i Elezovića, zajedno sa svim dokumentima (popisima) i podacima koje su oni rabili pri izradi svojega znanstvenog članka;
- 2) osnovati svoje povjerenstvo koje će proučiti članak i snagu dokaza;
- 3) o tome donijeti priopćenje za hrvatsku vladu i Sabor i javno ga obznaniti;
- 4) hrvatskoj državnoj administraciji predložiti postupke za „ograničenje štete“ i vraćanje dostojanstva JUSP-u Jasenovac i memoriji o logoru.

Hrvatska državna administracija

- 1) Vjerojatno posredovanjem Ministarstva kulture, hrvatska državna administracija bi trebala osnovati svoje povjerenstvo za ocjenu članka i snagu njegovih dokaza i o tome donijeti priopćenje za javnost. Pritom se mogu osloniti na povjerenstvo HAZU, ili sastaviti zajedničko povjerenstvo. Moraju se donijeti jasne mjere za uklanjanje sramote i neistina.
- 2) Zbog toga što je popis JUSP-a Jasenovac dio popisa Državnog zavoda za statistiku Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije iz 1964., koji se tretira kao službeni dokument broja žrtava SFRJ u II. svjetskom ratu, treba zatražiti od HAZU procjenu

vjerodostojnosti toga popisa i o problemu njegove vjerodostojnosti obavijestiti sve države sljednice SFRJ Jugoslavije.

3) O nalazu članka Banića i Elezovića treba obavijestiti međunarodne ustanove, prije svih Memorijalni muzej Holokausta Sjedinjenih američkih država i Yad Vashem u Izraelu, s kopijom dopisa veleposlanstvima SAD-a i Izraela u Republici Hrvatskoj.

4) Treba odmah zatvoriti postojeći popis žrtava jasenovačkog logora koji drži JUSP Jasenovac da se ustanova i njezin vlasnik ne sramote, a na njegovo se mjesto može napisati „U izradi“.

5) Treba provesti upravni nadzor nad JUSP-om Jasenovac i imenovati povjerenika (Ministarstva kulture) koji će provesti postupke za rješenje problema prema cilju koji treba unaprijed odrediti. Vjerujemo da bi taj cilj trebao biti rekonstrukcija osoblja, definiranje kriterija kvalitete i pouzdanosti istraživanja i izrada nespornog popisa, bez obzira na trajanje posla i trenutnu ili konačnu duljinu popisa.

JUSP Jasenovac

JUSP Jasenovac mora nastaviti raditi i obilježavanja se moraju nastaviti, ali sve zainteresirane treba upozoriti da broj žrtava ne bi trebalo navoditi do njegova zaključenja, kad god da se ono dogodilo. To treba biti preporuka a ne naređenje, a svrha joj je sprječavanje dodatnog sramoćenja i širenja lažnih vijesti.

Ministarstvo znanosti i obrazovanja

Ministarstvo znanosti i obrazovanja treba djelovati žurno. Prvo, treba odmah osnovati vlastito povjerenstvo za utemeljenost otkrića Banića i Elezovića o popisu JUSP-a Jasenovac, ili svoje članove uključiti u povjerenstvo HAZU, a zatim osigurati da se iz udžbenika maknu sve procjene broja osoba stradalih u logoru Jasenovac. Brojevi se ne smiju spominjati dok se ne sastavi novi poimenični popis koji ne će biti upitan.

Hrvatska povijesna znanost

Hrvatski profesionalni i drugi povjesničari trebaju proučiti članak Banića i Elezovića i organizirati simpozij na kojemu će se kao struka odrediti prema proučavanju, istraživanju i deklariranju broja ljudi stradalih u logoru Jasenovac i načina na koje su stradali.

ZAKLJUČAK

Nalazi doktora znanosti Banića i Elezovića ne negiraju postojanje jasenovačkoga logora niti razmatraju broj ljudi koji su u njemu stradali. Oni samo pokazuju da je popis JUSP-a Jasenovac izmišljen toliko da je apsolutno neprihvatljiv, a to znači da sva istraživanja treba početi iznova, odgovorno i pošteno. Sve druge procjene broja žrtava Jasenovca su veće od one JUSP Jasenovac pa je sasvim jasno da se i tu radi o lažima, još većim i sramotnijim. Hrvatska država i njezin pravosudni sustav moraju definirati kriterije odgovornosti za širenje tih laži i za njih propisati sankcije.

Javna ustanova Spomen park Jasenovac treba i dalje raditi, ali bez ikakva politikanstva, izmišljanja i drugih nečasnih namjera i čina, jer oni prije svega sramote stvarne žrtve, a u javnosti stvaraju prijepore koji su štetni za sve strane koje u njima sudjeluju i za hrvatsko društvo u cjelini.

Matko Marušić, profesor emeritus za medicinu i znanstvenu metodologiju, Split
Akademik Josip Pečarić, matematičar, Zagreb